

ฉบับพิเศษ หน้า ๑
เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

พระราชบัญญัติ
ควบคุมการเช่านา
พ.ศ. ๒๕๑๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

เป็นปีที่ ๒๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มี
พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการควบคุม
การเช่านา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้
โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่
รัฐสภา ดังต่อไปนี้

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
ควบคุมการเช่านา พ.ศ. ๒๕๑๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา
พ.ศ. ๒๔๕๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“นา” หมายความว่า ที่ดินซึ่งโดยสภาพใช้เป็นที่เพาะปลูก
ข้าวหรือพืชไร่

“พืชไร่” หมายความว่า พืชซึ่งต้องการน้ำน้อยและมี
อายุสั้นหรือสามารถเก็บเกี่ยวครั้งแรกได้ภายในสิบสองเดือน

“พืชหลัก” หมายความว่า พืชที่เป็นรายได้หลักของ
ครอบครัว

“ทำนา” หมายความว่า การเพาะปลูกข้าวหรือการ
เพาะปลูกพืชไร่

“ผู้เช่านา” หมายความว่า ผู้ที่เช่านาเพื่อทำนาทั้งหมด
หรือเป็นส่วนใหญ่

“ผู้ให้เช่านา” หมายความว่า ผู้ที่ให้เช่านาเพื่อทำนา
ทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่

ฉบับพิเศษ หน้า ๓

เล่ม ๙๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

“การเช่ามา” หมายความว่า การเช่าหรือการเช่าช่วงโดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าซึ่งนาเพื่อทำนา ไม่ว่าจะการเช่าหรือการเช่าช่วงนั้นจะมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม และหมายความรวมถึงการยินยอมให้ใช้นาเพื่อทำนาโดยได้รับค่าเช่านาและการทำนิติกรรมอื่นใดเพื่อเป็นการอำพรางการเช่าดังกล่าว

“ค่าเช่ามา” หมายความว่า ผลผลิตของข้าวหรือพืชไร่เงินหรือทรัพย์สินอื่นใด ซึ่งให้เป็นค่าตอบแทนการเช่ามา และหมายความรวมถึงประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ผู้ให้เช่าหรือบุคคลอื่นได้รับเพื่อตอบแทนการให้เช่ามา ทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อม

“ปี” หมายความว่า ระยะเวลาสิบสองเดือนของฤดูการทำนาแห่งท้องถิ่น

“จังหวัด” หมายความรวมถึงกรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความรวมถึงเขตของกรุงเทพมหานคร

“ตำบล” หมายความรวมถึงแขวงของกรุงเทพมหานคร

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความรวมถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

“นายอำเภอ” หมายความรวมถึงหัวหน้าเขตของกรุงเทพมหานคร

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

“ก้านัน” หมายความว่ารวมถึงหัวหน้าแขวงของกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๕ การเช่านา ให้มีกำหนดคราวละไม่น้อยกว่าหกปี การเช่านารายใดที่ทำไว้โดยไม่มีกำหนดเวลา หรือมีแต่ต่ำกว่าหกปี ให้ถือว่า การเช่านารายนั้นมีกำหนดเวลาหกปี

เมื่อสิ้นระยะเวลาการเช่าตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้ให้เช่านา มีได้บอกเลิกการให้เช่าตามมาตรา ๓๕ และผู้เช่านายังทำนา ในที่นาต่อไป ให้ถือว่า ได้มีการเช่านานั้นต่อไปอีกคราวละหกปี

มาตรา ๖ ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำจังหวัดคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน อัยการจังหวัด เกษตรจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัดหนึ่งคน ผู้แทนผู้เช่านาประจำจังหวัดห้าคน และผู้แทนผู้ให้เช่านาประจำจังหวัดสามคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้ง เป็นกรรมการ และให้จำจังหวัดเป็นเลขานุการ

ในกรุงเทพมหานคร ให้คณะกรรมการควบคุมการเช่านา ประจำจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็น

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

ประธาน ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมอัยการ ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้แทนผู้เช่านาห้าคน และผู้แทนผู้ให้เช่านาสามคน ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่งตั้ง เป็นกรรมการ และให้ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งเป็นเลขานุการ

การคัดเลือกผู้เช่านาและผู้ให้เช่านาเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้แทนผู้เช่านาและผู้แทนผู้ให้เช่านา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกันกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๗ ให้คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) วางระเบียบการกำหนดอัตราค่าเช่านาขั้นสูงสำหรับเป็นแนวปฏิบัติของคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกันกำหนด

(๒) กำหนดผลผลิตหรือรายได้ขั้นสูงของข้าวหรือพืชไร่แต่ละประเภทที่นิยมปลูกในจังหวัด ตามการจำแนกคุณภาพของที่ดินจากการใช้ที่ดินเพื่อการทำนา เป็นหลักในการคำนวณอัตราค่าเช่านาขั้นสูงของคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

(๓) กำหนดท้องที่ที่ห้ามปลูกพืชไร่บางประเภทเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือการอนุรักษ์ดินและน้ำ

(๔) รวบรวมข้อมูล สถิติการเช่านาในท้องที่ของจังหวัด โดยแยกเป็นอำเภอ ตำบล และประเมินผลเสนอสภาจังหวัด ทราบทุกปี

(๕) กำหนดระยะเวลาเริ่มต้นฤดูการทำนาแห่งท้องถื่น

(๖) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้

การกำหนดตาม (๓) ให้กำหนดล่วงหน้าก่อนฤดูการทำนา ไม่น้อยกว่าสามเดือน และให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ ทุกอำเภอ และที่ทำการตำบลทุกตำบล

มาตรา ๘ ในอำเภอหนึ่ง ๆ ให้มีคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอคณะหนึ่ง ประกอบด้วย นายอำเภอเป็น ประธาน เกษตรอำเภอ พนักงานที่ดินอำเภอ กำนันแห่งท้องที่ที่มีการเช่านา หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอหนึ่งคน ผู้แทนผู้เช่านาประจำตำบลที่มีการเช่านาห้าคน และผู้แทนผู้ให้เช่านาประจำตำบลที่มีการให้เช่านาสามคน ซึ่งนายอำเภอ แต่งตั้งเป็นกรรมการ และให้ปลัดอำเภอโทฝ่ายปกครอง เป็น เลขานุการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๗

เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

สำหรับเขตในกรุงเทพมหานครเขตใด ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นว่า ไม่สมควรมีคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ระบุงบชื่อเขตที่ไม่ต้องมีคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ

การคัดเลือกผู้เช่านาและผู้ให้เช่านา เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้แทนผู้เช่านา และผู้แทนผู้ให้เช่านา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกันกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘ คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดอัตราค่าเช่านาขั้นสูงของพืชหลัก ตามการจำแนกคุณภาพของที่ดินแต่ละท้องที่ในเขตอำเภอ

(๒) พิจารณาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกเก็บหรือการชำระค่าเช่านาตามคำร้องขอของผู้ให้เช่านา หรือผู้เช่านา

(๓) อำนาจหน้าที่อื่น ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำจังหวัดมอบหมาย

ฉบับพิเศษ หน้า ๘

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

การกำหนดอัตราค่าเช่านาขั้นสูงตาม (๑) ให้กระทำ
อย่างน้อยทุกสามปี และให้เปิดเผยไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ
และที่ทำการตำบลทุกตำบล

มาตรา ๑๐ ให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

(๑) ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการควบคุมการเช่านา
ประจำจังหวัดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วน
ที่เกี่ยวกับการเช่านาในเขตท้องที่ของตน

(๒) ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
ควบคุมการเช่านาประจำตำบลในเขตท้องที่

(๓) ประสานงานระหว่างคณะกรรมการควบคุมการ
เช่านาประจำจังหวัดกับคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำ
ตำบลและระหว่างคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำตำบล
ในเขตท้องที่

มาตรา ๑๑ ในการกำหนดอัตราค่าเช่านาขั้นสูงตามมาตรา ๘

(๑) ให้กำหนดเป็นผลผลิตของข้าวหรือพืชไร่แต่ละประเภท
และตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำนึงถึงคุณภาพของที่ดินตามการจำแนกคุณภาพ
ของที่ดินในแต่ละท้องที่

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

(๒) ให้หักค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการลงทุนทำนาของผู้เช่านาตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกันกำหนด ทั้งนี้ ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของผลผลิตขั้นสูง ตามประเภทของข้าวหรือพืชไร่ที่ผู้เช่านาปลูกตามที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำจังหวัดกำหนดตามมาตรา ๗ (๒) โดยให้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการทำนาของผู้เช่านาในแต่ละท้องถิ่น

(๓) ผลผลิตขั้นสูงภายหลังการหักค่าใช้จ่ายตาม (๒) แล้ว ให้กำหนดเป็นค่าเช่านาขั้นสูงได้ไม่เกินกึ่งหนึ่ง โดยให้คำนึงถึงราคาผลิตผลของพืชหลักในแต่ละท้องถิ่น

(๔) ไม่ว่ากรณีใด ๆ จะคิดอัตราค่าเช่านาเกินกว่าที่เคยเก็บอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมิได้

มาตรา ๑๒ กรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งตามมาตรา ๖ หรือซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งตามมาตรา ๘ อยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๑๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๒ กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือ ความผิดลหุโทษ

เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดหรือนายอำเภอแต่งตั้งผู้อื่นแทน ให้กรรมการซึ่งได้รับ แต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งตามวาระของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตาม มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ แล้ว กรรมการผู้แทนผู้เข้ามาหรือ กรรมการผู้แทนผู้ให้เข้ามา จะพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติ ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ร่วมกันกำหนด

มาตรา ๑๕ การประชุมของคณะกรรมการควบคุมการ เชื้อนาประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการควบคุมการเชื้อนาประจำ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

อำเภอ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน
กรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานไม่อยู่ใน
ที่ประชุม ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานใน
ที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการ
คนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน
ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียง
ชี้ขาด

ห้ามมิให้กรรมการซึ่งเป็นคู่กรณีในกรณีพิพาท อยู่ใน
ที่ประชุมและใช้สิทธิในการพิจารณากรณีพิพาทนั้น

มาตรา ๑๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ประธานคณะกรรมการ
ควบคุมการเช่านาประจำจังหวัด หรือประธานคณะกรรมการ
ควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ กรรมการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบ
หมายจากประธานคณะกรรมการดังกล่าว แล้วแต่กรณี มีอำนาจ
ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในนาหรือที่เก็บผลผลิตของผู้เช่านา ผู้ให้
เช่านา หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและ
พระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเช่านา

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๒

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

(๒) เรียกผู้เช่านา ผู้ให้เช่านาหรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ ถ้อยคำหรือชี้แจงเกี่ยวกับการเช่านา หรือส่งเอกสารที่เกี่ยวกับการเช่านามาเพื่อประกอบการพิจารณา

ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ หรือให้ คำชี้แจงแก่ประธานคณะกรรมการ กรรมการหรือผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายตามสมควร

มาตรา ๑๗ ค่าเช่านาให้เรียกเก็บหรือชำระเป็นรายปี ใน อัตราไม่เกินอัตราขั้นสูงที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำ อำเภอกำหนด และให้เรียกเก็บหรือชำระเมื่อเสร็จฤดูการทำนา

ในกรณีที่มีได้มีข้อตกลงกันไว้ ให้เรียกเก็บหรือชำระค่าเช่านาเป็นผลผลิต

ในกรณีที่ค่าเช่านากำหนดเป็นเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ อย่างอื่นซึ่งมิใช่ผลผลิตค่าเช่านาดังกล่าวต้องไม่เกินอัตราค่าเช่า นาขั้นสูงที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอกำหนด ทั้งนี้ ให้คำนวณตามราคาซื้อขายผลผลิตที่ซื้อขายกันในท้องที่ ที่นานั้นตั้งอยู่ในขณะที่ค่าเช่านาถึงกำหนดชำระ

มาตรา ๑๘ ผู้เช่านามีสិทธิใช้น้ำที่เช่าปลูกข้าวหรือพืชไร่ได้ แต่จะปลูกพืชไร่ประเภทที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านา ประจำจังหวัดได้ประกาศห้ามตามมาตรา ๗ (๓) มิได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๓

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

ข้อจำกัดของผู้ให้เช่านาที่ให้ผู้เช่านาปลูกข้าวหรือพืชไร่อ่างหนึ่งอย่างใดเป็นการเฉพาะ ไม่ผูกพันผู้เช่านา เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ

มาตรา ๑๕ เมื่อสภาพของนาหรือภาวะตลาดของข้าวหรือพืชไรใดเปลี่ยนแปลงไป และการปลูกข้าวหรือพืชไร่อื่นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เช่านา ผู้เช่านาจะขออนุญาตผู้ให้เช่านาใช้ที่นาที่ถูกจำกัดตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง เพื่อปลูกข้าวหรือพืชไร่อื่นก็ได้ ถ้าผู้ให้เช่านาไม่อนุญาต ผู้เช่านาจะยื่นคำร้องขอให้คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอพิจารณาสั่งอนุญาต

ถ้าคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอพิจารณาเห็นว่า การปลูกข้าวหรือพืชไร่นั้น จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เช่านา และไม่ทำให้สภาพของนาเสื่อมโทรมหรือเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภออนุญาตให้ผู้เช่านาปลูกข้าวหรือพืชไร่นั้นได้ตามกำหนดเวลาและเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอเห็นสมควรก็ได้ และให้แจ้งการอนุญาตดังกล่าวให้ผู้ให้เช่านาทราบ

มาตรา ๒๐ ผู้เช่านามีสិทธิปลูกพืชอายุสั้นภายหลังการเก็บเกี่ยวข้าวหรือพืชไร่อ่างปีในนาที่เช่าได้ รวมทั้งการใช้ที่นา

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๔

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

บางส่วนทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือการปลูกไม้ยืนต้น ในเมื่อไม่ทำให้สภาพของนาเปลี่ยนแปลงหรือเป็นอุปสรรคต่อการปลูกข้าวหรือพืชไร่

ผู้ให้เช่าจะเรียกเก็บค่าเช่าเพิ่มเพราะเหตุที่ผู้เช่าใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งมิได้

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ผู้ให้เช่าหรือผู้เช่าโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอได้ลงทุนทำการปรับปรุงนาที่ให้เช่าหรือที่เช่าโดยปรับปรุงดิน ขุดคู ทำเหมืองฝายหรือลำรางส่งน้ำ ทำทำนบหรือคันกั้นน้ำ ปราบตางจัดระดับพื้นที่ หรือขุดตอนตอ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่การทำนามากขึ้นหรือเพื่อเพิ่มพื้นที่ทำนา แม้การกระทำนั้นจะเป็นประโยชน์แก่เจ้าของนาอื่นด้วยหรือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องกระทำก็ตาม ผู้ให้เช่าหรือผู้เช่าซึ่งเป็นผู้กระทำการดังกล่าวอาจยื่นคำขอต่อคณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอ เพื่อขอเงินหรือผลประโยชน์ชดเชยการลงทุนที่ตนได้ใช้จ่ายไป เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการบำรุงรักษาตามปกติหรือประเพณีแห่งท้องถิ่น

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๕

เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

การยื่นคำขอเงินหรือผลประโยชน์ชดเชยการลงทุนตาม
วรรคหนึ่ง ต้องยื่นพร้อมกับรายการการปรับปรุงและประโยชน์
ที่ได้รับจากการปรับปรุง

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่ผู้ให้เช่าเป็นผู้ปรับปรุง และ
คณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอเห็นว่า การ
ปรับปรุงนั้นเป็นเหตุให้ผู้เช่าได้ผลประโยชน์มากขึ้นกว่าเดิม
ให้คณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอมีอำนาจพิจารณา
ปรับปรุงค่าเช่าหรือกำหนดเงินชดเชยการลงทุนให้แก่ผู้ให้
เช่าตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เช่าได้รับ
จากการปรับปรุง

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้เช่าเป็นผู้ปรับปรุง ให้ผลผลิต
หรือผลประโยชน์ที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากการปรับปรุงนั้นตกเป็นของ
ผู้เช่าตลอดระยะเวลาการเช่าที่เหลืออยู่

หากผู้เช่าต้องขาดจากการเช่าก่อนสิ้นกำหนดระยะ
เวลาการเช่าด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ดี ให้ผู้ให้เช่าชดเชยการ
ลงทุนปรับปรุงดังกล่าวตามวรรคหนึ่งให้แก่ผู้เช่าตามที่คณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอเห็นสมควร

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๖

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

มาตรา ๒๔ ในท้องที่ใดที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านา
ประจำอำเภอเห็นว่าการทำงานในปีใดไม่ได้ผลสมบูรณ์เพราะเหตุ
แห่งภัยธรรมชาติ คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ
จะประกาศท้องที่นั้นเป็นท้องที่ที่เสียหายและกำหนดค่าเช่านาให้
ลดลงตามส่วนแห่งความเสียหาย หรืองดเก็บค่าเช่านาสำหรับ
ปีนั้นก็ได้

ผู้ให้เช่านาผู้ใดเห็นว่า การทำงานของผู้เช่านาซึ่งอยู่ในท้องที่
ที่เสียหายตามวรรคหนึ่ง ได้รับผลสมบูรณ์ตามปกติหรือเสียหาย
ไม่ถึงอัตราส่วนที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ
กำหนด อาจร้องขอต่อคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำ
อำเภอเพื่อขอเก็บค่าเช่านาตามปกติก็ได้

มาตรา ๒๕ ในปีใดการทำงานไม่ได้ผลตามปกติ โดยมีใช้
ความผิดของผู้เช่านา ถ้าได้ผลผลิตต่ำกว่าสามในสี่ของผลผลิต
ขั้นสูงที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำจังหวัดกำหนด
ตามมาตรา ๗ (๒) ให้ผู้เช่านาเสียค่าเช่านาลดลงตามส่วนของ
ผลผลิตที่ได้รับต่ำกว่าผลผลิตขั้นสูงดังกล่าว แต่ถ้าได้ผลผลิต
ต่ำกว่าหนึ่งในสามของผลผลิตขั้นสูง ผู้ให้เช่านาจะเรียกเก็บค่า
เช่านามิได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๗

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

มาตรา ๒๖ ผู้ให้เช่าซึ่งถูกด่าเช่าตามมาตรา ๒๔ หรือเรียกเก็บค่าเช่าตามได้ตามมาตรา ๒๕ อาจร้องขอต่อคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอเพื่อเรียกเก็บค่าเช่าเฉพาะปีต่อมาสูงกว่าอัตราที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอกำหนดก็ได้

ถ้าคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอเห็นว่าการทำนาของผู้เช่าในปีต่อมาได้ผลสมบูรณ์ คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอจะอนุญาตให้เพิ่มค่าเช่าเฉพาะปีนั้นสูงกว่าอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๕ (๑) ก็ได้ แต่จะเพิ่มให้เกินหนึ่งในห้าของอัตราดังกล่าวไม่ได้

มาตรา ๒๗ ให้ผู้ให้เช่ามีบุริมสิทธิพิเศษเหนือผลผลิตจากนาที่ให้เช่าเท่าปริมาณที่จะคำนวณเป็นค่าเช่านา

มาตรา ๒๘ ในการเช่านา ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการข่มขู่หรือขืนใจให้ผู้เช่านาต้องชำระค่าเช่านาก่อนเสร็จฤดูกาลทำนา

(๒) เรียกเก็บเงินมัดจำหรือเงินกินเปล่า หรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนอกเหนือไปจากค่าเช่านาที่เรียกเก็บได้ตามพระราชบัญญัตินี้

- (๓) ให้ผู้เช่าต้องมีหน้าที่หรือภาระอื่นเกินกว่า
หน้าที่ตามกฎหมายที่ผู้เช่าต้องมีหน้าที่หรือภาระ หรือ
- (๔) ให้ผู้เช่าได้รับประโยชน์จากหน้าที่เช่าด้อยกว่า
ที่กำหนดไว้ในการเช่า หรือน้อยกว่าสิทธิที่ผู้เช่ามีอยู่ตาม
กฎหมาย

มาตรา ๒๘ การเช่าข้อมไม่ระงับไปเพราะเหตุโอน
กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เช่า ผู้รับโอนต้องรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของ
ผู้โอนที่มีต่อผู้เช่าตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๐ ถ้าผู้เช่าถึงแก่ความตาย และในสัญญา
หรือข้อตกลงการเช่าไม่มีได้ระบุผู้ซึ่งจะเป็นผู้เช่าสืบแทนไว้
สามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของผู้เช่า ซึ่งเป็นผู้มี
ประโยชน์ได้เสียเกี่ยวกับการทำนานั้น อาจแสดงความจำนง
ขอเช่าต่อผู้ให้เช่าหรือผู้แทนผู้ให้เช่าหรือคณะกรรมการ
ควบคุมการเช่าประจำอำเภอได้ภายในกำหนดหกสิบวัน
นับแต่วันที่ผู้เช่าถึงแก่ความตาย เมื่อบุคคลดังกล่าวได้แสดง
ความจำนงแล้ว ให้ถือว่าผู้แสดงความจำนงนั้น เป็นผู้เช่า
สืบแทนต่อไป หากมีผู้แสดงความจำนงหลายรายและไม่สามารถ
ตกลงกันได้ก็ให้คณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอ
เป็นผู้ชี้ขาด

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๕

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

มาตรา ๓๑ การเข้างานอาจสิ้นสุดก่อนกำหนดระยะเวลา
การเข้างานได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) เมื่อผู้ให้เข้างานบอกเลิกการเข้างานตามมาตรา ๓๒
- (๒) เมื่อผู้เข้างานบอกเลิกการเข้างานเป็นหนังสือล่วงหน้า
เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามเดือน ก่อนเริ่มฤดูการทำงาน
- (๓) ผู้ให้เข้างานและผู้เข้างานตกลงเลิกการเข้างาน โดยทำ
เป็นหนังสือต่อหน้านายอำเภอ หรือผู้ที่นายอำเภอมอบหมาย
- (๔) เมื่อนายเข้าถูกเวนคืนตามกฎหมายหรือโอนไปเป็น
ของรัฐด้วยประการอื่น ทั้งนี้ เฉพาะส่วนที่ถูกเวนคืนหรือโอน
การบอกเลิกการเข้างานตาม (๒) หรือการตกลงเลิกการ
เข้างานตาม (๓) ที่ทำไว้ในขณะเข้างาน หรือทำไว้ล่วงหน้าเป็น
เวลาเกินกว่าหกเดือน มิให้ถือว่ามีการบอกเลิกการเข้างาน หรือ
มีการตกลงเลิกการเข้างาน

มาตรา ๓๒ ผู้ให้เข้างานจะบอกเลิกการเข้างานก่อนสิ้น
กำหนดระยะเวลาการเข้างานไม่ได้ เว้นแต่ในเหตุดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้เข้างานไม่ชำระค่าเช่าารวมกันเป็นเวลาสองปี
เว้นแต่จะมีเหตุผลที่คณะกรรมการควบคุมการเข้างานประจำ
อำเภอเห็นสมควรผ่อนผันให้

(๒) ผู้เช่านาให้เช่าช่วงนาโดยมิได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่ามา เว้นแต่ผู้ให้เช่าารู้หรือควรจะรู้ว่าผู้เช่านาให้เช่าช่วงนา แต่ไม่ได้คัดค้าน หรือเป็นกรณีที่ผู้เช่านาให้เช่าช่วงนาเป็นการชั่วคราวเพื่อเพาะปลูกพืชอายุสั้นภายหลังการเก็บเกี่ยวข้าวหรือพืชไร่ประจำปีแล้ว

(๓) ผู้เช่านาใช้ที่นาเพื่อการอื่นนอกจากการทำนาหรือการทำประโยชน์ตามมาตรา ๒๐ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่านาหรือทำให้สภาพของนาเปลี่ยนแปลงหรือเป็นอุปสรรคต่อการปลูกข้าวหรือพืชไร่

(๔) ผู้เช่านาปลูกพืชไร่ที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำจังหวัดประกาศห้าม อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง หรือปลูกข้าวหรือพืชไร่อื่นใดที่ผู้ให้เช่านาได้ห้ามไว้ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕

(๕) ผู้เช่านาละทิ้งนาไปเกินหนึ่งปี

(๖) ผู้เช่านาทำนาน้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบห้าของจำนวนเนื้อที่นาที่เช่าเป็นเวลาสองปีติดต่อกัน เว้นแต่เหตุสุดวิสัย

(๗) ผู้เช่านายักย้าย บังคับ หรือซ่อนเร้นผลผลิตที่ได้จากนาที่เช่าหรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าว เพื่อมิให้ผู้

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๑

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

ให้เข้านาได้รับค่าเช่านาเต็มตามที่ตกลงกันเป็นครั้งที่สอง หรือ

(๘) ผู้เช่านาไม่ปรับปรุงการทำนาตามคำแนะนำของทางราชการหรือปล่อยให้นาทรุดโทรม ทั้งนี้เป็นเหตุให้ผลผลิตลดลงกว่าหนึ่งในสามของผลผลิตปกติ

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่ผู้เช่านาให้ผู้อื่นทำนาแทนหรือให้เช่าช่วงนาเพราะเหตุที่ตนต้องไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร หรือต้องไปช่วยราชการ ตามที่กฎหมายบังคับ ผู้ให้เช่านาจะบอกเลิกการเช่านา เพราะเหตุตามมาตรา ๓๒ (๒) หรือ (๕) ไม่ได้

มาตรา ๓๔ ผู้เช่าช่วงนาซึ่งได้ทำนาตามฤดูกาล มีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ เพื่อให้ส่งอนุญาตให้ตนเป็นผู้เช่านาแทนที่ผู้ให้เช่าช่วงนา

เมื่อคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอแจ้งให้ผู้ให้เช่านาทราบ และในกรณีนี้ผู้ให้เช่านาหมดสิทธิบอกเลิกการเช่านาตามมาตรา ๓๒ (๒)

ถ้าคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอเห็นว่า ผู้ให้เช่าช่วงนาได้เช่านาโดยมิได้มีเจตนาทำนาด้วยตนเอง ให้คณะ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๒

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

กรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอมีอำนาจสั่งให้ผู้เช่าชวงนาเป็นผู้เช่านาแทนที่ผู้ให้เช่าชวงนา และให้แจ้งคำสั่งของคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ ไปให้ผู้ให้เช่านาทราบ

ผู้เช่าชวงนาในกรณีที่ผู้เช่านาจำเป็นต้องให้เช่าชวงนา เพราะเหตุที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๓ จะใช้สิทธิตามมาตรานี้ได้

มาตรา ๓๕ การบอกเลิกการเช่านาตามมาตรา ๓๒ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ผู้ให้เช่านาต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อผู้เช่านาพร้อมทั้งแสดงเหตุแห่งการบอกเลิกการเช่านา และส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวต่อประธานคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ

เมื่อได้รับสำเนาหนังสือตามวรรคหนึ่งให้ประธานคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอแจ้งให้ผู้เช่านาที่ถูกบอกเลิกการเช่านาทราบเพื่อคัดค้านการบอกเลิกการเช่านาต่อคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ ถ้าผู้เช่านาไม่คัดค้านภายในกำหนดเวลา ให้ถือว่า การบอกเลิกการเช่านามีผลเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันดังกล่าว

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๓

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ผู้เช่ามาคัดค้านการบอกเลิกการเช่าในภายใต้อำนาจตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง และคณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอวินิจฉัยว่า การบอกเลิกการเช่าเป็นไปโดยชอบ ถ้าผู้เช่าไม่มีอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำจังหวัดภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๓ ให้การบอกเลิกการเช่ามีผลนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาอุทธรณ์

ในกรณีที่ผู้เช่ายื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำจังหวัดตามมาตรา ๔๓ และคณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำจังหวัดวินิจฉัยว่าการบอกเลิกการเช่าเป็นไปโดยชอบ ให้การบอกเลิกการเช่ามีผลนับแต่วันที่ผู้เช่าได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำจังหวัด

มาตรา ๓๗ การบอกเลิกการเช่าเพราะเหตุตามมาตรา ๓๒ (๘) ผู้ให้เช่าต้องยื่นคำขอต่อประธานคณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอเพื่อบอกเลิกการเช่า

ถ้าคณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอเห็นว่าผู้เช่าไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๒ (๘) คณะกรรมการควบคุม

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๔

เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

การเช่านาประจำอำเภออาจส่งอนุญาตให้บอกเลิกการเช่านา หรือจะสั่งให้มีการเช่านาต่อไปโดยกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดที่ผู้เช่านาจะต้องปฏิบัติก็ได้

เมื่อคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอสั่งให้ผู้เช่านาปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดตามวรรคสอง และผู้เช่านาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามภายในระยะเวลาอันสมควร ให้คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ให้เช่านาบอกเลิกการเช่านาได้ทันที

มาตรา ๓๘ ถ้าการบอกเลิกการเช่านาตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๗ มีผลเมื่อผู้เช่านาได้ลงมือทำประโยชน์ในนาแล้ว ให้ผู้เช่านามีสติชนในนานั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จการเก็บเกี่ยวแล้ว แต่ต้องเสียค่าเช่านาตามส่วน

มาตรา ๓๙ การบอกเลิกการเช่านาเมื่อสิ้นระยะเวลาหกปี ตามมาตรา ๕ จะกระทำได้เมื่อผู้ให้เช่านาประสงค์จะใช้นาที่ให้เช่าเพื่อการดังต่อไปนี้ และได้บอกเลิกการเช่านาเป็นหนังสือให้ผู้เช่านาทราบล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(๑) ใช้เพื่อทำการเกษตรด้วยตนเอง

(๒) ใช้เพื่อประโยชน์แห่งครอบครัวของตนตามความจำเป็น

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๕

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

(๓) ใช้เพื่อทำประโยชน์ตามผังเมืองหรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น หรือ

(๔) ใช้เพื่อประโยชน์อย่างอื่นอันสอดคล้องกับประโยชน์ส่วนรวมในทางเศรษฐกิจตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ให้ผู้ให้เช่าส่งสำเนาการบอกเลิกการเช่าตามวรรคหนึ่ง พร้อมทั้งแสดงเหตุแห่งการบอกเลิกการเช่าไปยังคณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ส่งหนังสือบอกเลิกการเช่าให้ผู้เช่าทราบ และถ้าคณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอเห็นว่าผู้ให้เช่ายังไม่มี ความจำเป็นรีบด่วนที่จะใช้ไปตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) และการบอกเลิกการเช่าเช่นนั้นจะทำให้ผู้เช่าเดือดร้อน คณะกรรมการควบคุมการเช่าประจำอำเภอจะยับยั้งการบอกเลิกการเช่าไว้เป็นเวลาตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกินสองปีก็ได้

มาตรา ๔๐ ผู้ให้เช่าซึ่งบอกเลิกการเช่าตามมาตรา ๓๕ ต้องลงมือทำประโยชน์ในนานั้นภายในกำหนดหนึ่งปี เมื่อครบหนึ่งปีแล้วถ้าผู้ให้เช่ายังมีได้ลงมือทำประโยชน์ และผู้เช่าเดิมแสดงความจำนงจะเช่า ผู้ให้เช่าต้องให้เช่าในนั้น

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๖

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

เว้นแต่ผู้ให้เช่าจะร้องขอต่อคณะกรรมการควบคุมการเช่านา
ประจำอำเภอก่อนสิ้นกำหนดหนึ่งปีเพื่อขอขยายเวลา แต่คณะ
กรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอจะอนุญาตให้ขยายเวลา
ออกไปอีกเกินหนึ่งปีไม่ได้

มาตรา ๔๑ ผู้ให้เช่าจะขายนาได้ต่อเมื่อได้แจ้งเป็น
หนังสือให้ผู้เช่านา ซึ่งเช่านาแปลงนั้นทราบพร้อมทั้งราคาที่จะขาย
และวิธีการชำระเงิน และถ้าผู้เช่านาแสดงความจำนงจะซื้อนา
แปลงนั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้ง ผู้ให้เช่าต้องขายนา
แปลงดังกล่าวให้ผู้เช่านาในราคาและตามวิธีการที่ได้แจ้งไว้

ถ้าผู้ให้เช่าจะขายนาให้บุคคลอื่นในราคาและตามวิธีการ
ชำระเงินที่แตกต่างไปจากราคาและวิธีการชำระเงินที่ได้แจ้ง
ให้ผู้เช่านาทราบตามวรรคหนึ่ง ผู้ให้เช่าต้องดำเนินการตาม
วรรคหนึ่งใหม่

ถ้าผู้เช่านาไม่แสดงความจำนงจะซื้อนาภายในกำหนด
สามสิบวัน หรือปฏิเสธเป็นหนังสือไม่ซื้อนา หรือแสดงความ
จำนงจะซื้อนาแต่ไม่ชำระเงินภายในกำหนดเวลาที่ตกลงกัน ให้
ถือว่าผู้เช่านาหมดสิทธิที่จะซื้อนาตามมาตรานี้

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๗

เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

ถ้าผู้ให้เช่าขายนาโดยมิได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เช่านามีสืทธิชื้อนจากผู้ชื้อในราคาและตามวิธีการชำระเงินที่ผู้ให้เช่าได้ขายให้แก่ผู้ชื้อ

สัญญาจะชื้อจะขายนาต้องทำเป็นหนังสือ ให้ผู้ให้เช่าแจ้งหรือส่งสำเนาสัญญาให้คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันทำสัญญาจะชื้อจะขาย

มาตรา ๔๒ นาที่ทิ้งว่างไว้โดยไม่ได้ให้เช่าหรือทำประโยชน์อย่างอื่น เมื่อมีผู้ชื้อเช่าเพื่อทำนา เจ้าของนาหรือตัวแทนต้องยินยอมให้เช่า เว้นแต่เจ้าของนาหรือตัวแทนจะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอได้ว่าการทิ้งนาว่างไว้โดยไม่ได้ทำประโยชน์นั้นเป็นเพราะตนมีเหตุผลอันสมควร

ในกรณีที่มีผู้ชื้อเช่านาเพื่อทำนาหลายราย ให้คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอชื้อขาด

การขอเช่านาตามวรรคหนึ่งให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๓ คำวินิจฉัยชื้อขาดหรือคำสั่งของคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอซึ่งวินิจฉัยหรือสั่งตามมาตรา ๑๕

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๘

เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ วรรคสอง มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ หรือมาตรา ๔๒ ผู้มีส่วนได้เสียจากอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำจังหวัดโดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอได้ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำวินิจฉัยชี้ขาด หรือคำสั่งของคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ

มาตรา ๔๔ ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกหรือไม่ช่วยเหลือหรือไม่ให้คำชี้แจงแก่ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๕ ผู้ใดเรียกหรือรับค่าเช่านาเกินอัตราขั้นสูงที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอกำหนด หรือแสดงรายการปรับปรุงนาตามมาตรา ๒๑ อันเป็นเท็จ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๖ การเช่านารายใดซึ่งได้ทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าไม่มีกำหนดเวลาหรือมีกำหนดเวลาดำกว่า

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๕

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

หกปี ให้การเช่านารายนี้มีกำหนดหกปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่ผู้เช่ามาไม่ประสงค์จะเช่าต่อไป

มาตรา ๔๗ ให้คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอกำหนดอัตรากำเช่านาขึ้นสูงตามมาตรา ๕ (๑) ให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในระหว่างที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอยังมิได้กำหนดอัตรากำเช่านาขึ้นสูงตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าอัตรากำเช่านาขึ้นสูงตามพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นอัตรากำเช่านาขึ้นสูงที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอกำหนดตามมาตรา ๕ (๑)

มาตรา ๔๘ การเช่านารายใดที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าตกลงเรียกเก็บหรือชำระค่าเช่านาเกินอัตราขึ้นสูงที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ลดลงเหลือไม่เกินอัตราขึ้นสูงที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๙ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำจังหวัดและคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอให้เสร็จสิ้นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๐

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการ
เช่านาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ
ทำหน้าที่คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำจังหวัดหรือ
คณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำอำเภอ แล้วแต่กรณี แต่
จะใช้อำนาจตามมาตรา ๗ (๒) หรือ (๓) หรือมาตรา ๕ (๑)
ไม่ได้

มาตรา ๕๐ ภายในกำหนดสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ
นี้ใช้บังคับ ให้จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำ
ตำบลขึ้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ตำบลใดที่จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมการเช่านาประจำ
ตำบลขึ้นแล้ว ให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมการ
เช่านาประจำอำเภอ เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
ควบคุมการเช่านาประจำตำบล

มาตรา ๕๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตาม
พระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สัญญา ธรรมศักดิ์

นายกรัฐมนตรี

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๑

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๗

หมายเหตุ: - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่พระราชบัญญัติควบคุมการเช่ารถ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่เหมาะสม เพราะสภาพการทำมาเปลี่ยนแปลงไป มาตรการที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวจึงไม่เพียงพอ ประกอบกับวิธีการกำหนดค่าเช่ารถชั้นสูงซึ่งกำหนดไว้เป็นการแน่นอนในกฎหมายนั้นยังไม่เป็นธรรม สมควรกำหนดตามสภาพของท้องที่และประเภทของข้าวหรือพืชไร่ที่เพาะปลูกโดยคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการลงทุนของผู้เช่ารถด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น